

Öster Malma 2013-11-08

Landsbygdsdepartementet

Yttrande över "Redovisning av regeringsuppdrag om licensjakt på säl".

Ert dnr L2013/2033/JFS

Svenska Jägareförbundet får härmed avge följande yttrande över ovan rubricerade remiss.

Inledningsvis vill Svenska Jägareförbundet (förbundet) anföra att vi ser mycket positivt på det initiativ som regeringen tagit i denna fråga. Införandet av licensjakt på säl kommer att på ett nytt sätt skapa förutsättningar för en förvaltning av våra sälstammar men också utgöra en markering att sälen är en värdefull resurs och inte ett "skadedjur". Förbundet tillstyrker i stora delar de förslag och tankegångar som framförs i den remitterade rapporten, förbundet har därför i detta yttrande valt att i huvudsak fokusera på delar där vi anser att det förekommer felaktigheter eller där förbundet inte delar de uppfattningar som framförts.

JAKT PÅ SÄL

Gråsäl

I rapporten anges att det finns "minst 28 000" gråsäl i Östersjön. Detta är visserligen korrekt, men ändå missvisande. Vid den aktuella inventeringen observerades cirka 28 000 djur, denna siffra är däremot inte korrigerad för att kompensera för andelen icke observerade av uppeliggande djur eller för den del av djuren som befann sig i vattnet och därmed inte kunde observeras. Nordiska Riksmuseet (NRM) antar att mellan 60 % och 80 % av gråsälarna ligger uppe vid inventeringstillfället och därmed är möjliga att räkna, däremot har man idag ingen uppfattning om hur stor del av de uppeliggande sälarna som inte observeras. Således behöver siffran, 28 000 sälar, korrigeras för både ej observerade sälar som ligger uppe och för att de sälar som vid inventeringstillfället befann sig i vattnet.

Vikare

För 2013 anges att vikarestammen uppskattades bestå av mellan 8 750 och 11 700 djur. Denna uppskattning grundar sig på resultatet från en inventering där cirka 7 000 djur observerades samt en uppräknings utifrån antagandet att mellan 60% och 80% av djuren befann sig på isen och var möjliga att räkna. Vid en liknande inventering av vikare som genomfördes på Svalbard uppskattades att knappt 23% av den totala populationen

observerades (Marine mammal science 22(2):394-412 (April 2006)). Skulle observationsgraden ha varit densamma vid den svenska inventeringen skulle stammen istället ha ansetts bestå av cirka 30 400 djur. Oavsett detta finns det mycket som tyder på att de svenska inventeringsresultaten är mycket osäkra och sannolikheten för att detta ska medföra att stammens numerär underskattas är stor.

Vidare anges att "30% av vikaresälarna är sterila på grund av miljöpåverkan". Denna uppgift saknar helt vetenskapligt stöd. I NRM's rapport "Undersökning av fällda vikaresäl 2007-2009", av B-M Bäcklin m fl, sägs däremot att det senaste dokumenterade fallet med sterilitet på grund av sammanväxningar i livmodern hittades 2008 i en 28 år gammal hona. Enligt muntlig uppgift från Sven-Gunnar Lunneryd, SLU, kan det idag endast vara fråga om ett litet fåtal riktigt gamla sälar som har sammanväxningar i livmodern och som därför är sterila.

Förvaltningsplaner och åtgärdsprogram

Här hävdas att "Bevarandemålet för gråsäl i Östersjön och knobbsäl i västerhavet kan i dagsläget anses uppfyllt *men påverkan på människans intressen anses inte enhälligt som neutralt eller positivt.*" Förbundet ser den sista delen i denna mening som högst anmärkningsvärd. Enbart det faktum att staten årligen utbetalar ansevärd belopp för att kompensera delar av den skada som säl förorsakar yrkesfisket torde, enligt SJFs mening, räcka för att fastslå att sälen idag har en negativ inverkan på människans intressen.

Licensjakt på säl

Samtliga medlemsstater i HELCOM har i år accepterat ett LRL på 10 000 sälar. (Inventerat antal sälar ska antas utgöra 70% av populationen). Därmed uppfyller gråsäl och vikaresäl i svenska vatten samt knobbsälen i västerhavet HELCOMs rekommendationer för att jakt på säl ska kunna medges.

I rapporten anges syftet med licensjakt vara;

- att hållbart nyttja sälen som resurs,
- och att vid behov kunna reglera regionala bestånd på ett sätt som minskar skador för näringar och skapar tid att utveckla skadeförebyggande metoder.

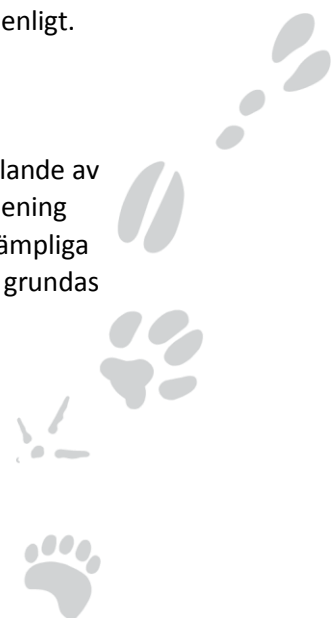
SJF anser att det även ska framgå att sälstammen ska kunna regleras med hänsyn tagen till situationen för olika fiskbestånd och dess skyddsbehov.

Utformning av licensjakt

Förbundet delar uppfattningen om att länsvisa tilldelningar kan vara ändamålsenligt. Detta kan även underlätta för en övergång till en regional säl förvaltning.

Jakttid

Förbundet ser inte någon anledning till att tillämpa andra principer vid fastställande av jakttider för säl än vad som gäller för andra jaktbara arter. Enligt förbundets mening finns idag goda kunskaper, såväl nationellt som internationellt, om biologiskt lämpliga jakttider för våra sälarter. En översyn av jakttiderna för de olika sälarterna bör grundas på denna kunskap.

Behovet av tydlig skillnad mellan skydds- och licensjakt

Förbundet delar uppfattningen om vikten av att tydliggöra skillnaden mellan skydds- och licensjakt, men har däremot svårt att se vilka problem detta skulle innebära. Enligt förbundets mening borde det vara lämpligt att tillämpa samma principer som vid licensjakt på björn. De länsvisa kvoterna fastställs med utgångspunkt från bästa kunskap om den aktuella stammens storlek samt önskvärd populationsstorlek.

Tillstånd för skyddsjakt beslutas efter ansökan i det enskilda fallet eller på myndighets initiativ. Djur fällda vid skyddsjakt belastar ej de länsvisa kvoterna för licensjakt.

Vidare bör även ett generösare regelverk gälla vid skyddsjakt vad gäller jakt från båt med motor igång, bärgningskrav, provtagning mm. Det ska med andra ord även i regelverket framgå att syftet med skyddsjakt i första hand är att eliminera särskilt skadegörande individer och kan således behöva bedrivas i områden där sälen omöjligen kan bärgas.

Utfallet av skydds- respektive licensjakt bör särredovisas i och med att olika regelverk kan styra de olika jakternas utförande (ex. vis krav på bärgning mm).

Registrering vid jaktkortsregistret

Förbundet ser det inte som ändamålsenligt att införa ett registreringskrav i jaktkortsregistret för den som avser att bedriva licensjakt på säl. Förbundet kan inte heller se några fördelar som skulle motivera den ökade administration som detta skulle medföra.

Sälen återfinns idag i bilaga 5 i Art & Habitatdirektivet. Registreringskrav krävs endast för arter som återfinns i bilaga 4. Därmed finns inga formella krav på att någon form av registrering behövs.

Fredning med stöd av miljöbalken

Många av dagens sälskyddsområden tillkom under en tid när Östersjöns sälstammar var kraftigt hotade. Syftet med inrättandet var då att ge sälarna tillgång till störningsfria områden. Huvudsakligen valdes områden där det var känt att sälarna gärna låg uppe. Helt naturligt så innebar detta även att det var platser som traditionellt räknades som de bästa jaktområdena. I dag är sälarnas situation avsevärt förändrad och våra sälpopulationer har under en lång följd av år visat på en positiv beståndsutveckling. Enligt förbundets mening ger den positiva utvecklingen vad gäller miljön i Östersjön och den inverkan detta har haft för sälarnas livsbetingelser även motiv för att ompröva behovet av sälskyddsområden, dessa har idag fullgjort sin uppgift och kan därför avföras för att inte utgöra ett hinder för en god sälförvaltning. Detsamma kan även sägas gälla för ett antal naturreservat där det idag saknas motiv för att i reservatsbestämmelserna undanta säl från inom reservatet jaktbara arter. Det bör även påpekas att med de jakttider på säl som råder idag är ändå sälarna skyddade från störning av jakt under känsliga perioder (ex vis i samband med kutning och pälsömsning).

Förbundet ser däremot inga generella motiv till att förändra regelverk inom fågelskyddsområden för att underlätta bedrivandet av licensjakt på säl så länge motivet för tillträdesförbudet kvarstår.

Fredning i jaktbeslutet

Förbundet är kritiskt till den ordning som idag tillämpas när inventeringsområden för gråsäl regelmässigt undantas från jakt under hela året. Motivet till detta anges vara att om sälarna störs inom dessa områden skulle det kunna påverka inventeringsresultaten, det bör dock noteras att dessa områden däremot inte är skyddade mot andra former av mänsklig aktivitet/störning. Att jakt förbjuds inom ett område under hela jaktåret på grund av inventeringsverksamhet är unikt och tillämpas inte heller inom våra grannländers sälinventeringsområden.

I detta sammanhang vill förbundet även ifrågasätta utformningen av de sälinventeringar som utförs i Sverige. Enligt förbundets mening vilar inte dagens beräkningar av sälpopulationernas storlek på vetenskaplig grund. De inventeringar av gråsäl som utförs idag är designade för att till ett lågt pris ge ett underlag för att visa på trender i populationsutvecklingen. Däremot håller inte resultaten tillräcklig kvalitet för att utgöra ett underlag för rimligt korrekta beräkningar av populationsstorlek. När sälinventeringsverksamheten startade i Sverige hade vi svaga sälpopulationer och det var tillräckligt med en inventeringsmodell som kunde visa på trender i utvecklingen. Idag står vi inför uppgiften att förvalta sälpopulationerna och detta ställer helt nya krav på noggrannheten i populationsberäkningarna.

Enligt förbundets mening behövs en opartisk kvalitetssäkring av sälinventeringsverksamheten. Erfarenheterna har visat att en förutsättning för en välfungerande regional förvaltning är ett faktaunderlag framtaget med kvalitetssäkrade metoder. Så länge förvaltningens intressenter inte är eniga om att inventeringarna är kvalitetssäkrade och relevanta kommer man inte att ha en gemensam bild av utgångsläget och därmed blir en aktiv, adaptiv och konstruktiv förvaltning omöjlig.

Bristande möjligheter att få tillgång till jakt

Möjligheten att få tillgång till jakt på säl varierar mycket mellan olika län. Enligt förbundets mening är det varken lämpligt eller möjligt att reglera hur säljakten ska utnyttjas på enskild mark/vatten. Däremot skulle en generösare inställning och en likriktning över landet när det gäller upplåtelse av säljakt på statliga områden vara möjligt och skulle kunna resultera i en betydligt ökad tillgång till säljakt.

Krav på jaktens genomförande

Utbildningskrav

Den säljaksutbildning som idag erbjuds i Sverige och Finland är framtagen gemensamt av förbundet och Finlands Viltcentral. Syftet med en likvärdig säljaksutbildning i de två länderna var och är en strävan mot en ökad samsyn i sälförvaltningsfrågor.

Krav på provtagning av fällt djur

Enligt förbundets mening är den nu gällande omfattningen av den obligatoriska provtagningen från fällda grå- och knobbsälar inte rimlig.

Det finns en lång tradition i Sverige med att jägarkåren bidrar med insamling av en stor mängd biologiskt material till viltforskning och miljöövervakning. Förbundet ställer sig också positivt till att jägarna bidrar med biologiskt material från fällda sälar. Detta gäller dock under förutsättning att omfattningen av provtagningen är rimlig och att kraven på provtagningen inte är så omfattande att det påverkar jaktutövningen negativt. När det gäller övervakningen av hälsotillståndet hos Östersjöns sälar är detta ett gemensamt ansvar för samtliga berörda stater. Av den anledningen ter det sig, enligt förbundets mening, märkligt att omfattningen av provtagningen varierar så mycket mellan olika länder. Följande krav gäller för provtagning från fällda sälar i våra grannländer;

Norge: Underkäke

Finland: Underkäke

Tunga

Livmoder och äggstockar från hondjur

Penisben från handjur

Om möjligt mått på längd, vikt och späcklagrets tjocklek

Åland: Se "Finland", prover bör skickas in

Sverige: Underkäke

Remsa av späck och hud (några cm bred och cirka 30 cm lång)

Muskel (5x5x5 cm)

Hjärta

Lunga

Lever

Njurar

Mjälte

Mag- och tarmkanal

Livmoder, äggstockar och eventuellt foster från hondjur

Penisben, testiklar, bitestiklar från handjur

Kön

Kroppslängd

Späcktjocklek

Om möjligt kroppsvikt

I rapporten anges att Naturhistoriska Riksmuseet hävdar att en minskad provtagning "skulle medföra svårigheter att fullfölja museets uppdrag gentemot HELCOM, ICES och andra myndigheter", förbundet ställer sig frågande till vilket uppdrag museet hänvisar till.

SLUTSATSER

2013 års beslut om regional skyddsjakt – första steg i ett adaptivt förändringsarbete

Förbundet delar uppfattningen om att en välfungerande sälförvaltning kräver "ett kontinuerligt, adaptivt, förändringsarbete", samtidigt konstaterar förbundet att 2013 års beslut om att tillåta klass 2 ammunition vid säljakt var ett mycket litet steg mot en fungerande sälförvaltning.

Generellt bör man också i så hög utsträckning som möjligt samordna regelverket för jakten med Finland. Sverige och Finland delar sälpopulationer och bör därmed också, för en så god och förutsägbar förvaltning som möjligt, dela metoder för provtagning, inventering och jakt.

Nedanstående punkter har förbundet valt att rangordna efter hur förbundet anser att åtgärderna ska prioriteras för att skapa förutsättningar för en framgångsrik sälförvaltning;

1/ Fredning i jaktbeslutet

Förbundet delar inte och ställer sig mycket frågande till de slutsatser som dras angående behovet av att inventeringsområdena är fredade från jakt. Gråsäl inventeras i flertalet av Östersjöstaterna men endast i Sverige finns behov av att freda inventeringsområdena, varför?

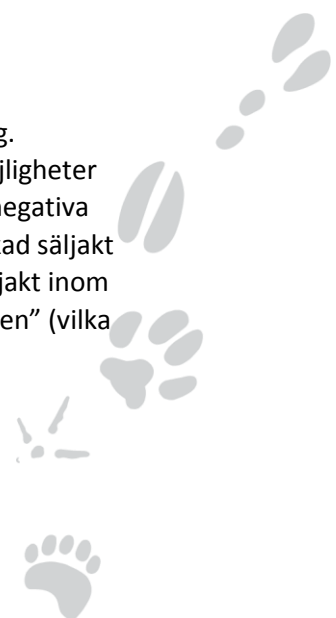
Förbundet anser att det snarast bör initieras en utredning om behovet och utformningen av en fungerande sälinventeringsverksamhet. Enligt förbundets mening finns det behov av en opartisk, vetenskaplig översyn av sälinventeringsverksamheten i hela Östersjön.

2/ Differentierad provtagning

Förbundet delar inte uppfattningen att provtagningen från sälar fällda vid licensjakt ska vara oförändrad gentemot nu gällande ordning. Enligt förbundets mening bör istället provtagningens omfattning harmoniseras med de krav som gäller i övriga länder och i första hand med Finland. Förbundet ser det inte som rimligt att svenska jägare ensamma ska ansvara för huvuddelen av insamlingen av prover från gråsäl i Östersjön. Skulle det vara så att alla dessa prover behövs för en fungerande övervakning bör också ansvaret för insamlingen fördelas mellan berörda stater.

3/ Fredning genom skydd med stöd av miljöbalken

Förbundet anser inte att Naturvårdsverket i denna del har uppfyllt sitt uppdrag. Förbundet delar inte de farhågor som framförs i rapporten för att utökade möjligheter att bedriva jakt efter säl inom områden där säljakt idag är förbjuden skulle få negativa konsekvenser för övriga naturvärden. Förbundet kan inte heller se hur en utökad säljakt skulle kunna försämra eller förändra skyddet för hotade sjöfågelarter eller att jakt inom nu fredade områden skulle innebära att "sälarna sprider sig över större områden" (vilka

områden?). Enligt förbundets mening är detta mycket långtgående spekulationer som helt saknar faktamässig underbyggnad.

4/ Bristande intresse för säljakt

Säljakt är en mycket strapatsrik jaktform som också, i många fall, kräver dyr och specialiserad utrustning i form av båtar och annat. Då vi under en lång följd av år endast bedrivit sparsam skydds jakt på säl har kunskapen om säljakt i stora delar försvunnit och ingen har vågat investera i kompetens och utrustning för denna specialiserade jaktform. Ett beslut om en långsiktig licensjakt på säl skulle sannolikt innebära att fler jägare vågar satsa på att investera i kompetens och utrustning för specialiserad säljakt.

Det är dock förbundets bestämda uppfattning att man bör överväga en särskild satsning på att utbilda jägarna i säljakt samt inte stimulera intresset för säljakt under inledningen av en licensjakt. Förbundet har goda erfarenheter av att ”gynna” och stimulera samt väcka intresse för nytillkomna jaktformer i projektform under något år. Denna typ av satsningar ger ofta god effekt och nytillkomna jaktformer behöver ofta i ett inledningsskede såväl stimulans som styrning för att finna sina etiska och metodmässiga former.

Bo Sköld, Generalsekreterare

Daniel Ligné, Riksjaktvårdskonsulent

